

ORGANIZAREA ADMINISTRATIV-TERITORIALĂ A ȚINUTURILOR NEAMȚ ȘI ROMAN ÎN A DOUA JUMĂTATE A SECOLULUI AL XVIII-LEA ȘI LA ÎNCEPUTUL SECOLULUI AL XIX-LEA

IOAN MURARIU

Între cele mai vechi ținuturi se numără Neamțul și Romanul, situate în partea central-vestică a Țării Moldovei. Data exactă a organizării acestor două unități administrativ-teritoriale nu ne este cunoscută. În documentele de cancelarie, ținutul *Roman* pare a fi amintit pentru prima oară la 16 septembrie 1408, după interpretarea dată documentului respectiv de către V. Lungu¹. În ce privește ținutul vecin, *Neamț*, acesta este atestat în mod sigur într-un document din 13 martie 1466².

În perioada 1741-1743, pe când domnea a doua oară în Moldova, Constantin Vodă Mavrocordat a înfăptuit o reformă administrativă, prin care ținuturile moldovenești au fost împărțite în *ocoale*, conduse de *ocolași* sau *privighetori* de ocol. Numele și numărul ocoalelor apar cu multă claritate în *Catagrafia Moldovei din anul 1774*. Folosindu-ne de datele înregistrate în această catagrafie (vezi anexele 1 și 4), am întocmit harta celor două ținuturi pentru anul 1774 (vezi harta de la sfârșit).

În acel an, *ținutul Neamț* cuprindea următoarele ocoale:

1. **Ocolul de Sus** îngloba satele din partea de nord-vest a actualului județ Neamț, între Munții Carpați și râul Moldova.
2. **Ocolul Pietrii** era situat în partea de sud-vest a actualului județ, de la Oșlobeni până la Bicaz. Pe teritoriul său se afla și târgul Piatra, reședința ținutului.
3. **Ocolul Mijlocului** era în dreapta râului Moldova, între localitățile Războieni și Prăjești.
4. **Ocolul Bistriții** cuprindea o zonă din dreapta și din stânga râului Bistrița. Spre sud-est îngloba Buhușul și alte câteva localități, care astăzi fac parte din județul Bacău.
5. **Ocolul Siretului** era în dreapta râurilor Moldova și Siret, cuprinzând și câteva sate din nord-estul actualului județ Bacău.

În același an, 1774, *ținutul Roman* era format din patru ocoale:

1. **Satele de la Suceavă**, în număr de 9, erau în partea de nord a ținutului.
2. **Ocolul Mijlocului** cuprindea un mic teritoriu dintre Gherăiești și orașul Roman, care era reședință de ținut.
3. **Ocolul de Sus** se întindea spre sud până la localitatea Sagna, iar la nord, până la ținutul Hârlăului.

¹ V. Lungu, *Ținuturile Moldovei până la 1711 și administrarea*, extras din *CI*, XVII, 1943, p. 13. Dar în acest document se vorbește de "*târgul Roman*", nu de ținut. Ținutul este amintit într-o însemnare de pe verso, însă aceasta este târzie, din prima jumătate a secolului al XIX-lea (vezi *DRH*, A. Moldova, vol. I, București, 1975, p. 32-34).

² *DRH*, A. Moldova, vol. H (1449-1486). București, 1976, p. 190; vezi și V. Lungu, *op.cit.*, p. 13. V. Lungu era convins că despre ținutul Neamțului este vorba și în documentul din 1 septembrie 1429 (*Ibidem*, p. 13-14).

4. **Ocolul de Gios** era în sudul ținutului, pe partea stângă a Siretului, cuprinzând și unele sate care azi se află în nord-estul județului Bacău.

A doua hartă a ținuturilor Neamț și Roman a fost alcătuită pe baza informațiilor cuprinse în **Condica liuzilor din anul 1803** (vezi anexele nr. 2 și 5). Între 1774 și 1803 teritoriul ținutului Neamț a rămas același, dar numărul ocoalelor a crescut de la 5 la 6, căci din partea de vest a Ocolului de Sus și a Ocolului Pietrii s-a format **Ocolul Muntele**. În aceeași perioadă numărul ocoalelor ținutului Roman s-a redus de la 4 la 3, căci **“satele de la Suceavă”** au fost incluse în Ocolul Mijlocului.

Datele cuprinse în **Condica Vistieriei Moldovei pe anul 1816** ne-au servit la întocmirea celei de-a treia hărți (vezi anexele nr. 3 și 6). Cât privește ținutul Neamțului, facem precizarea că între 1803 și 1816 numărul și numele ocoalelor nu s-au modificat, dar ocoalele Muntelui și Bistriței s-au mărit mult pe seama Ocolului Pietrei. La ținutul Romanului nu se observă nici o modificare în perioada menționată.

Mai târziu, în 1835, ținutul Neamț era format din cinci ocoale (**Muntelui, Pietrei, Bistriței, Mijlocului și Ocolul de Sus**), iar ținutul Roman, din patru ocoale (**Moldovei, Siretului de Jos, Siretului de Sus și Fundului**)³.

Anexa nr. 1

ȚINUTUL NEAMȚ ÎN ANUL 1774*

1. **Ocolul de Sus:** Crăcăoanii, Ghindăoanii, Crăcăul Negru, Bălăneștii, Grumăzeștii, Târgul Nou i Petrecanii, Târpeștii, Ocea, Topolița, Săcălișăștii, Hilioara Agapie, Târgul Neamțului, Măneștii, Vânătorii Săcului, Poslușnicii mănăstirii Neamțului ot mănăstire, Preuteștii i Timișeștii, Drăgăneștii, Brusturii, Răuceștii i Făgețalul, Oglinzii-ungureni, Urichenii, Rădenii, Tăbucanii i Ușcații, Davidenii, Păstrăvenii, Hangul, Buhalnița, Largul i Galul, Pipirigul.
2. **Ocolul Bistriței:** Roznovul i Brășăuții i Zăneștii, Troița, Podolenii, Iapa, Calul, Hărliceștii, Bodeștii, Ciolpanul, Runcul, Siliște, Buciușeștii, Gârlenii, Mogoșeștii, Goșmanii, Români.
3. **Ocolul Mijlocului:** Bârcul, Prăjăștii, Climeștii, Micșineștii, Făurei, Hârțăștii, Budeștii Domniței, Vârlanul, Bărgăoanii i Vlădicieni, Mărginenii, Bălăneștii, Itrineștii, Ghilăeștii, Ciortienii, Băloșăștii, Talpa, Dulceștii, Cârligul, Brițcanii, Buhușeștii, Ruginoasa, Vlădenii, Morenii, Dușeștii, Ghigoeștii, Dragomireștii, Valea Albă, Hoiseștii.
4. **Ocolul Pietrii:** Târgul Piatra i Mărăței, Mărăței de peste vale, Șerbeștii i Ungurașii, Vânătorii Bisericanilor, Dărmăneștii, Bicazul i Tarcăul, Oanțul i Stejarul, Iudi Mănăstirii Bistriței, Pângărăciorul, Pângărații, Vadurile, Conțăștii i Gerovul, Căuciuleștii, Gura Văii, Tortoreștii, Dobrinii i Măscăteștii, Conta Pavăl, Oșlobenii, Negreștii, Almașul i Sărata, Cuedul, Gârcina, Socii, Bodeștii, Verșeștii, Strâmbii.
5. **Ocolul Siretului:** Giuleștii, Onceștii lui Isar, Cuciulații, Porceștii, Hociungii, Țuțcanii, Bahna, Arămeștii i Urzâcii ot Șchiau, Ruptura, Comești, Moșoteștii, Stăuceștii, Spinenii, Peletiuicii, Trifeștii, Roșiorii, Tuleștii, Săcuenii, Sofrânceștii, Comeștii ot Onișcani, Berbeștii, Brăniștenii, Bereștii i Pădurenii i Ciumașii i Iteștii.

* **Moldova în epoca feudalismului**, vol. VII, partea II, Chișinău, 1975, p. 6-73.

³ Adrian Macovei, **Organizarea administrativ-teritorială a Moldovei între anii 1832 și 1862**, în *AIAL*, XXIII, 1986 (I), p. 184-187.

Anexa nr. 2

ȚINUTUL NEAMȚ ÎN ANUL 1803*

1. **Ocolul Muntele:** Pipirigu, Platonu, Galul, Hangul, Schitul Hangu, Buhalnița, Cârnu, Tarcău, Oanțul.
2. **Ocolul de Sus:** Poiana Prisăcii, Drăgăneștii, Răuceștii, Preoteștii, Oglinzii, Brusturii, Timișăștii, Urichenii, Davidenii, Rădenii, Petrecanii, Târpeștii, Boiște, Topolița, Grumăzeștii, Păstrăvenii, Crăcăoanii, Ghindăoanii, Cracău-Negru, Bălțăteștii, Filioara, Vânătorii, Humuleștii, Mahalații ot Niamț, Țuțienii, Târgu Niamțu.
3. **Ocolul Pietrei:** Oșlobenii, Negreștii, Almașu, Cujeștii, Bodeștii, Verșăștii, Conțăștii, Căciuleștii, Heciul, Șărbeștii, Ungurașii, Strâmbii, Cornii, Dobrenii, Dărmăneștii, Vânătorii, Troița, Eșii din Vânători, Mărățaii, Tătăruș, Mărățai peste Vale, Pângărații, Stejar, Vadurile, Pângărăcioru, Bistrița, Sarata, Streinii ot Piatră.
4. **Ocolul Mijlocului:** Itrineștii, Bălăneștii, Băloșeștii, Mărginenii, Vărlanul, Bărcul, Micșuneștii, Tatomireștii, Prăjăștii, Climeștii, Budeștii, Vălenii, Davidul, Uscații, Negoieștii, Războenii, Borceștii, Strâmbii, Țubucanii, Dragomireștii, Bozienii, Bărgăoanii, Șărbeștii lui Talpă, Dușăștii, Dulceștii, Cărligul, Hoisăștii.
5. **Ocolul Bistriței:** Iapa, Neguleștii, Roznov, Săvineștii, Măstacănu, Zberăștii, Podolenii, Faurii, Româanii, Siliște, Hărliceștii, Bodeștii, Lețcanii, Goșmanii, Calul.
6. **Ocolul Siretiului:** Roșiorii, Brăneștii, Giuleștii, Șofrăceștii, Săcuenii, Cuciuțații, Porceștii, Bahna, Urzicii, Hociungii, Broștenii, Cărligii, Galbinii, Ciumașii, Bereștii, Iteștii, Șărbeștii sat, Șărbeștii lui Istrati, Peletiuicii, Cățăleștii, Radomireștii, Spinenii, Hărmăneștii, Trifeștii, Săuceștii, Șărbănești.

* Th. Codrescu, **Uricariul**, vol. VII, Iași, 1886, p. 257-274.

Anexa nr. 3

ȚINUTUL NEAMȚ ÎN ANUL 1816*

1. **Ocolul Muntelui:** Pipirigul, Galul, Schitul Hangului, Hangul, Buhalnița, Cârnu, Pângărații, Tarcău, Oancea.
2. **Ocolul de Sus:** Poiana Prisăcii, Drăgăneștii, Răuceștii, Preoteștii, Oglinzii, Brusturii, Timișăștii, Urichenii, Davidenii, Rădenii, Petrecanii i Brătuleștii, Târpeștii i Stroeștii, Boiște i Târgul Nou, Grumăzăștii, Crăcăoanii, Ghindăoanii, Cracăul Negru, Bălțăteștii, Vânătorii, Topolița, Humuleștii, Târgu Neamțu, Păstrăvenii, Filioara, Capu Dealului, Slobozia Grașii.
3. **Ocolul Pietrii:** Almașul, Oșlobanii, Negreștii, Căuciuleștii, Bodeștii, Verșăștii, Conțăștii, Cujeștii, Șărbeștii, Strâmbii, Cornii, Dărmăneștii, Dobrenii, Stejar, Vânătorii Pietrii, Mărățaii Tătărăși, Mărățaii piste Vale, Pângărații, Vadurile, Pângărăciorul, Bisăricanii, Bistrița, Sarata, Piatra Socii, Vale Rusului, Gărcina, Gura Văii.
4. **Ocolul Mijlocului:** Itrineștii, Băloșăștii, Mărginenii, Bărcu, Micșuneștii, Prăjăștii, Climeștii, Vălenii, Uscații, Budeștii, Davidul, Bălăneștii, Războenii, Șărbeștii, Crăieștii, Bărgăoanii, Cărligul, Dulceștii, Hoisăștii, Tatomireștii, Borceștii, Bozienii, Țăbucanii, Strâmbii, Dragomireștii, Cărligii, Negoieștii, Dușăștii, Humucenii, Ghigoieștii, Vasăleștii.

5. **Ocolul Bistriței:** Calul, Iapa, Neguleștii, Podolenii, Români, Săliște, Hărliceștii, Bodeștii, Lipovenii, Roznovu, Zbereștii, Faurii, Mogoșăștii, Goșmanii, Ivăneștii, Lițcanii.
6. **Ocolul Siretiului:** Brăniștenii, Roșâorii, Șofrăceștii, Săcuienii, Cuciulații, Porceștii, Bahna i Urzâcii, Hociungii, Broștenii, Galbinii, Ruptura, Șarbeștii, Peletiuicii, Cățaleștii, Radomireștii, Trifeștii, Șarbeștii, Arămeștii, Hărmăneștii, Ciumașii, Bereștii, Săuceștii, Fundul, Onceștii, Hălăsăanii, Cărligii, Giușcanii, Bogzăștii, Hărleștii, Mîrceștii.

*Corneliu Istrati, **Condica Vistieriei Moldovei din anul 1816**, în *AI/AL*, supliment (I), 1979, p. 7-15.

Anexa nr. 4

ȚINUTUL ROMAN ÎN ANUL 1774*

1. **Ocolul de Sus:** Cucutenii, Bărbăteștii, Băscanii, Bălăsăneștii, Tâmpăștii, Costeștii, Criveștii, Hăleșteanii i Boscotenii, Movilenii, Oborocenii, Oborocenii de Gios, Fărcășanii, Șcheia, Șcheulețul, Fedeleșanii, Hândreștii, Oțelenii, Șărățai, Miclăușanii, Doljeștii, Burueneștii, Cotul lui Iosăpu, Hărniceștii, Poenile Oancei, Băra, Călugărița, Hulpășeștii, Sagna.
2. **Ocolul de Gios:** Prăjăștii, Ciritoana, Dumbrăvița, Căsteiu, Fundenii, Cămpenii, Sălăvestrii, Berbicenii, Odobeștii, Ciutureștii, Misihăneștii, Rușii, Poenile, Muncelul, Măgla, Căuteșenii, Negășenii, Pădurenii, Buciumii, Glodenii, Dămienestii, Grăjeștii, Bătrâneștii, Băloșeștii, Iucșeștii, Cotul lui Bălan, Brăteștii, Avereștii, Gădintii.
3. **Ocolul Mijlocului:** Iuganii, Răchitenii, Agiudenii, Tămășanii, Săboanii, Ghirăeștii, Pildeștii, Calucii i Cotul Vameșului, târgul Roman.
4. **Satele de la Suceavă:** Ruginoasa, Cozmeștii, Hălăucești, Stolnicenii, Purceleștii, Ciohorăanii, Muncelul, Tupilații, Boteștii.

* **Moldova în epoca feudalismului**, vol. VII, partea II, p. 257-288.

Anexa nr. 5

ȚINUTUL ROMAN ÎN ANUL 1803*

1. **Ocolul de Sus:** Ruginoasa, Laiu, Văscanii, Dădeștii, Băicenii, Criveștii, Cucutenii, Bărbăteștii, Bolosăneștii, Tâmpăștii, Heleșteanii, Boscotenii, Oborocenii de Sus, Oborocenii de Gios, Fărcășanii, Vorontăreștii, Șcheia, Hăbășăștii, Miclăușenii, Oțălenii, Brătuleștii, Măcsineștii, Doljăștii, Boghicea, Băra, Poenile Oancei, Hărniceștii, Burueneștii, Hulpășăștii, Sagna.
2. **Ocolul de Jos:** Prăjăștii, Ungurii ot tam, Fundenii, Ciutureștii, Misihăueștii, Rușii, Moldovenii, Piticenii, Silivestrii, Cămpenii, Măgla, Căuțișanii, Negușanii, Poiana lui Iurașcu, Drăgeștii, Dămienestii, Pădurenii, Muncelul, Buciumii, Poenile, Glodenii, Chiliile, Cotu lui Balan, Bătrâneștii, Iucșăștii, Cotul, Băloșăștii, Odobeștii, Brăteștii, Gădintii, Berbicenii.
3. **Ocolul Mijlocului:** Ciohorăanii, Muncelu, Purceleștii, Stolnicenii, Mogoșăștii, Hălăuceștii, Mîrceștii, Iuganii, Răchitenii, Ajudenii, Tămășanii, Cordurenii, Stărpul, Cotul Vameșului, Gherăeștii, Șcheuleni, Simioneștii, Pildeștii, Boteștii, Nisiporeștii de Sus, Nisiporeștii de Gios, Tupălații, Tețcanii, Săbăoanii, Târgu Roman.

* Th. Codrescu, **op.cit.**, p. 277-285.

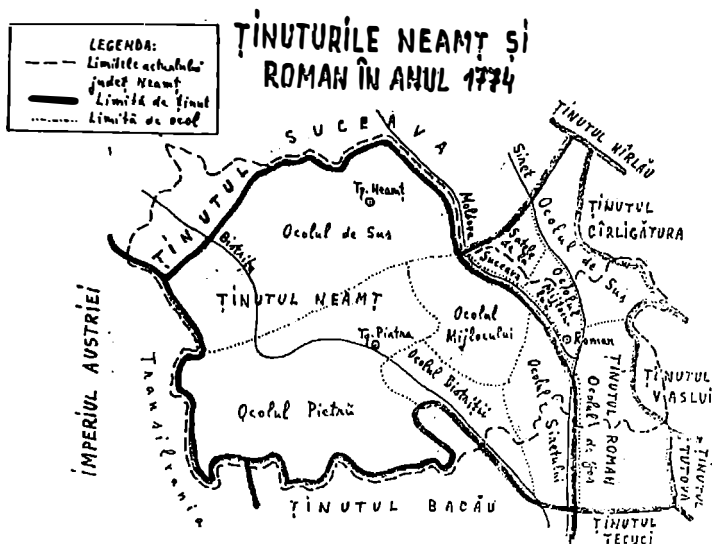
ȚINUTUL ROMAN ÎN ANUL 1816*

1. **Ocolul de Sus:** Ruginoasa, Văscanii, Dădeștii, Laiul, Băicenii, Oborocenii de Sus, Oborocenii de Jos, Fărcășanii, Vorontireștii, Hăbășăștii, Șcheia, Miclăușanii, Oțălenii, Brătuleștii, Macsăneștii, Doljăștii, Bâra, Poienile Oancii, Boghicenii, Sagna, Hărmăneștii, Bălasăneștii i Tâmpăștii, Heleștienii i Boscotenii, Costeștii, Criveștii, Cucutenii.
2. **Ocolul de Jos:** Prăjăanii Moldoveni, Prăjăanii Ungureni, Ciutureștii, Rușăii Moldoveni, Rușăii Lipoveni, Fundenii, Piticenii, Câmpenii, Mâgla, Căuțișanii i Negoșanii, Drăgeștii, Dămiernăștii, Pădurenii, Muncelu, Glodenii, Chiliile, Buciumii, Icușăștii, Cotul lui Balan, Sălivestrii, Bătrâneștii, Brăteștii, Cotul lui Vârnăv, Avereștii, Bărbicenii, Bogdăneștii, Călugării, ce-i zic și Poșchinu, Gădinții, Drăgeștii, Răcea.
3. **Ocolul Mijlocului:** Ciohorăanii, Muncelu, Nisiporeștii, Stolnicenii, Purceleștii, Iuganii, Mirceștii, Tămășanii, Răchitenii, Lunca, Cordonul, Cotul Vamișului, Mogoșăștii, Șcheuleții, Sămioneștii, Pildeștii, Stărpul, Boteștii, Tupilații, Tețcanii, Sabaoanii, Ghirăieștii, târgul Romanului.

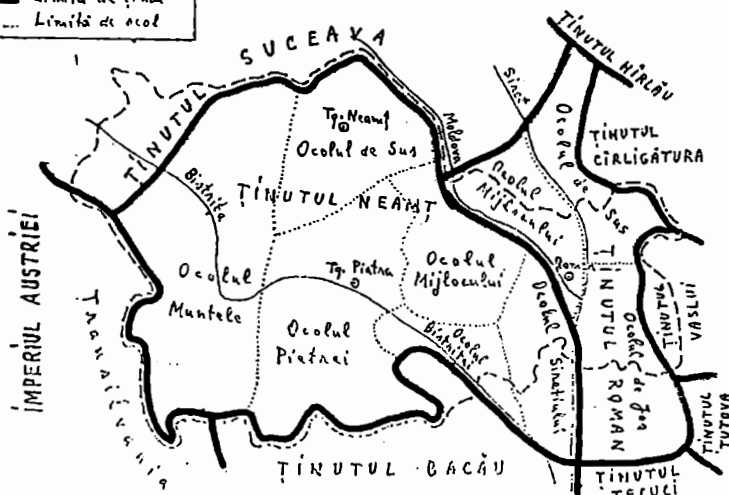
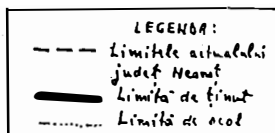
*Corneliu Istrati, **op.cit.**, p. 15-22.

L'organisation administrative-territoriale des régions de Neamț et de Roman dans la deuxième moitié du XVIIIe siècle et le début du XIXe siècle
Résumé

Dans cette étude, sur la base des dates statistiques et des recensements, l'auteur reconstitue la carte des deux régions administratives de la Moldavie dans l'années 1774, 1803 et 1806.

ȚINUTURILE NEAMȚ ȘI ROMAN ÎN ANUL 1803

ȚINUTURILE NEAMȚ ȘI ROMAN ÎN ANUL 1816

